

डेल्युजनल डिसअर्डर

डेल्युजनल डिसअर्डर के हो?

डेल्युजनल डिसअर्डर एक प्रकारको साईकोसिस(मनोरोग) हो। बिरामीले लगातार रूपमा एउटा वा भ्रमको प्रणाली राख्छ। भ्रम, अफैमा, एउटा मानसिक लक्षण हो जसमा त्यस विरुद्ध वस्तुनिष्ठ सबुत-प्रमाण भएता पनि बिरामीले गलत तर अचल विश्वास मनमा राख्दछ। एउटा कुरा मनमा राख्नुपर्दछ: मनोचिकित्सकले धेरै अलग्गै र सावधानीपूर्वक पीडितको सांस्कृतिक, हुर्काईबढाई, शैक्षिक र धार्मिक पृष्ठभूमिलाई विचार गर्नुपर्दछ। वास्तवमा, संस्कार, हुर्काईबढाई, शिक्षा वा धर्मसँग घुलमिल भएका अधिक मुल्यवान विचारहरू सजिलै भ्रमहरूसँग भ्रमित र मिश्रित हुनसक्छ। बिरामीहरूलाई सुरक्षित गर्न, डेल्युजनल डिसअर्डरको डायग्नोसिस(निदान) मनोचिकित्सकहरूको हातबाट मात्र गर्नुपर्दछ।

डेल्युजनल डिसअर्डरको महामारी स्काईजोफ्रेनियाभन्दा कम छन्। महिला-पुरुषको अनुपात लगभग एक बराबर एक छ, पुरुषहरू भन्दा महिला थोरै बढि छन्। सुरुवातको उमेर चालिसको छेउछाउ हो।

डेल्युजनल डिसअर्डरका उप-प्रकारहरू के-के हुन्?

- पर्सिक्युटरी(अरुले आफुलाई हानी-नोक्सानी पुर्याउने भ्रम)
- ग्रान्डियोज(एकदमै आडम्बरी)
- हाइपोकोन्ड्रियाकल/सोम्याटिक (आफुलाई कुनै ठुलो रोग लागेको भ्रम)
- जेलस (ईर्ष्या)
- लिटिजियस (मुद्दा-मामिला गर्ने खाले)
- रिफरेन्सियल (अरुले आफ्नो कुरा गर्दैछ भन्ने भ्रम)
- ईरोटोमेनियाक (कामवासना उन्मादी)

डेल्युजनल डिसअर्डर हुनुको कारण के हो?

डेल्युजनल डिसअर्डर हुनुको कारण धेरै जटिल छ, तर जन्मजात र अनुवांशिक कारक स्पष्ट छैन। शारीरिक दृष्टिकोणबाट हेर्दा, बिरामीको दिमाग भित्रको लिम्बिक प्रणाली र ब्यासल ग्याङ्ग्लियामा केही त्रुटिहरू हुनसक्छ। तथापी, सबैभन्दा महत्वपूर्ण कारकहरू चाँही, मनोसामाजिक विकास बाधाहरू, जस्तै बाल्यकालमा दुर्व्यवहार, अरुसँग पारस्परिक विश्वास स्थापना गर्न नसक्नु, रोगप्रतिकृति हुर्काईबढाई आदि। अरु कारकहरूमा कम सुत्ने, कम देख्ने, आप्रवासन, एकलै बस्नु, शंकालु र संवेदनशील स्वभाव, र उमेर बढेसँगै अपकर्षक परिवर्तनहरू समावेश छन्।

डेल्युजनल डिसअर्डर कसरी अगाडि बढ्छ?

बिरामीका भ्रमहरू, उचित उपचार बिना, सम्भवतः जीवनभर त्यसै रहन्छ। डेल्युजनल डिसअर्डरको उपचारको प्रभावकारीता, यद्यपि स्काईजोफ्रेनिया वा एफेक्टिभ डिसअर्डरको तुलनामा अनुकूल नभएता पनि, ५० प्रतिशत मामलाहरूमा पूर्ण स्वास्थ्यलाभ वा लक्षणहरू कम गर्न सकिन्छ। डेल्युजनल डिसअर्डरमा हुने मनोसामाजिक हानि, यद्यपि पर्याप्त भएता पनि, स्काईजोफ्रेनिकभन्दा अवस्थामा पहिले नै कम गम्भीर हुन्छ। तथापी, आफ्नो मानसिक रोगको अन्तर्दृष्टिमा कमी हुनाले बिरामीले उपचार गर्न अस्वीकार गर्दछन्, अतः आफ्नो

लक्षणहरूलाई अझ खराब र उपचारमा ढिलो गर्दै।

डेल्युजनल डिसअर्डरको लागि उपचार विकल्पहरू के-के छन्?

१. औषधीको उपचार

एन्टिसाईकोटिक औषधीहरूले बिरामीको भ्रमलाई कम गर्नसक्छ र कहिलेकाहीं त उन्मूलन नै गर्दछ; यसले मानसिक लक्षणहरू जस्तै चिन्ता, चिडचिडापन र सुत्नुमा समस्यालाई पनि कम गर्दछ। धेरै बिरामीहरू औषधीहरू प्रति शंकालु हुने, र उनीहरू त्यसको दुस्प्रभावसँग संवेदनशील हुनसक्ने हुनाले, डाक्टरको होसियार हातबाट औषधीहरूको मात्रा कम तहबाट सुरु गरिन्छ। बिरामीको डाक्टरहरू प्रति शंकाबाट जोगिन, यसलाई बिस्तारै बढाईन्छ।

डेल्युजनल डिसअर्डरबाट पीडित धेरैजसो बिरामीहरूले उपचार लिन नमान्ने हुनाले, बिरामी र डाक्टरबीचको सम्बन्ध महत्वपूर्ण हुन्छ। यदि, डाक्टरले बिरामीको विश्वास जित्न सक्यो र राम्रो डाक्टर-बिरामी सम्बन्ध स्थापित गर्न सकेमा; बिरामीले औषधीहरू लिन प्रतिरोधयसरी कम हुनेछ। उनीहरूले आफुमा मानसिक रोग भएको विश्वास नगरे तापनि, उनीहरूले औषधीहरू खानुपर्ने डाक्टरको सल्लाह मान्न सक्छन्।

२. मनोचिकित्सा

प्रायः भ्रमपुर्ण, राम्रो असर हुनको लागि मनोचिकित्सालाई औषधोपचारसँग जोड्नुपर्छ। थेरापिस्टले बिरामीसँग उसको भ्रमको सामग्री बारेमा हुनसक्ने कडा टकरावबाट जोगाउनेछ, तर उनीहरूलाई वास्तविकताको बारेमा सही समयमा प्रतिबिम्बित गर्दछ।

अपवर्तक मामलाहरूको सामना गर्नको लागि, केस डाक्टरले बिरामीहरूलाई खुसी जिन्दगी बाँच्न मद्दत गर्न सक्छन्, र उनीहरूको भ्रमसित नै शान्तसँग बाँच्न दिन सक्छन्।

डाक्टरले बिरामीको भित्र मुटुहरूमा भएको क्रोधपना, असहायपन र लाजलाई पनि बुझ्ने प्रयास गर्दछन्; र उनीहरूको भित्री निराशालाई समाधान गर्न सहयोग गर्दछन्। साथ-साथै, डाक्टरले बिरामीलाई अचानक तनावहरू हुँदा सकारात्मक तरिकाले कसरी संकटलाई सामना गर्ने भनेर सिकाउँदछन्।